

دی‌دگاه

شماره: ۵۹۹	موضوع: شکل‌دهی مجدد روابط اقتصادی میان ایران و چین
تاریخ: ۱۳۹۲/۱۲/۲۵	

تهیه و تنظیم: محمد رضا عابدین مقانکی

توضیح اجمالی:

هیئت‌های چینی در این روزها که احتمال عادی شدن روابط بین الملل ایران بیش از پیش تقویت شده است، در حال رفت و آمد به ایران و مذاکره با طرف‌های ایرانی به منظور انجام ارزیابی‌های مطالعاتی و سنجش اوضاع جدید ایران، می‌باشند تا بتوانند علاوه بر حفظ امتیازاتی که در دوره تحریم ایران کسب نموده‌اند، بازارهای جدیدی را نیز به دست آورند.

از سوی دیگر، ایران با توجه به شرایط جدید می‌تواند استراتژی‌ها و تصمیمات جدیدی را در توسعه روابط بین‌المللش اتخاذ نماید. در واقع ایران می‌تواند به جای اعطای امتیاز به کشوری چون چین، اقدام به دریافت امتیازات تجاری و اقتصادی از این کشور مبادرت ورزد. می‌تواند به این کشور پیشنهاد نماید که اگر مایل است بخشی (و نه همه) از بازار گذشته‌اش را حفظ نماید، می‌بایست با کشورهای دیگر رقابت نموده و امتیازاتی را به تجار و سرمایه‌گذاران ایرانی ارایه نماید. حتی ممکن است این کشور بتواند در برخی بخشها که ایران خود توان سرمایه‌گذاری ندارد و یا سایر کشورها امکان و تمایل سرمایه‌گذاری در آنها را ندارند، ورود نماید. بدین گونه صاحبان صنایع کشور می‌توانند با پیگیری منافع خویش و منافع ملی، امکان بهبود در تولید ملی، افزایش اشتغال و نیز بهتر شدن کیفیت تولیدات صنعتی را فراهم آورند. ثانیاً با شناخت کشورهای پیشرو و رقیب در بازار جهانی هر صنعت، فعالان اقتصادی کشور می‌توانند رقابت میان علاقمندان به حضور (بیشتر) در بازار ایران را دامن زده و با کسب قدرت چانه زنی بالاتر، منافع بیشتری را از این دسته کشورها کسب نمایند. هنگامی که یک طرف تجاری با آگاهی کشور در زمینه کشورهای پیشرو مواجه شود، مطمئناً برای کسب بازار، حاضر به ارایه امتیازات جذابی خواهد شد.

چین احتمالاً همچنان مایل به حضور در صنایع خودروسازی، راهسازی، نفت و گاز و بسیاری از صنایع کشور می‌باشد، اما مطمئناً دست‌اندرکاران ایرانی لید با دید کسب بیشترین امتیازات و بالاترین منافع برای کشور، نکاتی را در مذاکره تجاری با طرف چینی مدنظر قرار دهند که برخی از آنها در ذیل آورده شده است.

نکات کلیدی:

- چین در بازار ایران علاوه بر صنایعی که در بازار جهانی در آنها سرآمد است، در بازار سایر صنایع و از جمله صنعت ساخت وسایل نقلیه موتوری نیز به طور گسترده‌ای فعال است. این اتفاق در واقع به سبب تحریم ایران و عدم امکان واردات از سایر کشورها همچون فرانسه یا سایر کشورهای پیشروتر در این صنایع روی داده است. هرچند ممکن است این کشور بتواند پس از رفع تحریم‌ها در این بازار ایران همچنان باقی بماند، اما می‌بایست مسئولین کشور شرایط را طوری فراهم نمایند که تجار و سرمایه‌گذاران این کشور در بازار ایران مجبور به رقابت با رقبایشان از سایر کشورها گردند تا منافع تولیدکنندگان و مصرف‌کنندگان داخلی به صورت ارایه امتیازات تجاری از سوی تجاری چینی تا حد ممکن تامین گردد.
- مهمترین اقلام وارداتی ایران از جهان طی سالهای اخیر جزو تولیدات صنایع آهن و فولاد؛ ماشین‌آلات و تجهیزات غیرالکتریکی؛ صنایع فلزی ویژه؛ وسایل نقلیه موتوری؛ کشاورزی و تولیدات دامی؛ فرآورده‌های پالایشگاه‌های نفت؛ ساخت رزین‌های مصنوعی و پلاستیکی؛ رادیو و تلویزیون؛ تولیدات گیاهی و حیوانی و صنعت ساخت صنایع پایه بوده است. با توجه به آنکه چین در صنایعی چون رادیو و تلویزیون؛ محصولات دفتری و محاسباتی؛ پوشاک؛ صنایع الکتریکی؛ صنایع آهن و فولاد؛ ریسندگی و بافت منسوجات؛ محصولات پلاستیکی؛ فلزات ساخته‌شده؛ دستگاه‌های الکتریکی؛ عکاسی و اپتیک (به ترتیب) در دنیا جزو کشورهای پیشرو به حساب می‌آید؛ بنابراین به نظر می‌رسد بهتر باشد روابط تجاری ایران و چین در صنایعی چون صنایع آهن و فولاد؛ و صنعت ساخت رادیو و تلویزیون بیشتر متمرکز گردد.
- چین از توانمندیهای تجاری در خصوص صنایع ماشین‌آلات و تجهیزات غیرالکتریکی؛ صنعت ساخت صنایع پایه؛ و صنعت ساخت صنایع فلزی ویژه نیز برخوردار است که ایران می‌تواند همکاری با این کشور در این صنایع را نیز مدنظر قرار دهد، هرچند با اولویتی پایین‌تر.
- دست‌اندرکاران ایرانی می‌توانند در بحث توسعه روابط با چین، در زمینه سرمایه‌گذاری این کشور در اینگونه صنایع ایران نیز تلاش نمایند.

دی‌دگاه

در عین حال که چین می‌تواند در صنایع محدودی به انتقال تکنولوژی به ایران اقدام ورزد اما در بسیاری از صنایع دیگر نیز اگر امکان دریافت تکنولوژی پیشرفته و دست اول برای کشور وجود نداشته باشد، می‌توان از تکنولوژی دست دوم چینی استفاده نمود. زیرا این کشور در زنجیره تولید بسیاری از صنایع دنیای حضور داشته و بخشی بزرگی از برندهای جهانی در این سرزمین حضور دارند.

- در حال حاضر، چین بخش بزرگی از تجارت ایران را در اختیار دارد، اما اعطای سهمی بسیار بزرگ از بازار داخلی به یک کشور خارجی دارای آثاری زیانبار برای کشور است. این اقدام اولاً قدرت چانه‌زنی ایران را به شدت کاهش می‌دهد و ثانیاً آن صنعت خاص به واردات از آن کشور وابسته شده و در صورت بروز هرگونه اختلافی در روابط دوجانبه، تهدیدی برای کشور به حساب می‌آید.
- حتی می‌توان در یک بده-بستان با چین، حضور این کشور در برخی بازارهای را منوط به حضور آنها در بازارهای دیگری که برای ما مفیدتر است نماییم. به عنوان مثال اگر چین مایل به ورود به برخی بازارهای ایران باشد که در آنها سرآمد نیست، ایران می‌تواند با در رقابت قرار دادن این کشور با صنایع کشورهای دنیا، امتیازاتی را در صنایع دیگر از چین دریافت نماید.
- در مجموع ایران می‌بایست توسعه روابط اقتصادی با چین را به‌طور جامع‌تری مدنظر قرار دهد. بدین‌گونه که اولاً روابط را در قالب مجموعه‌ای شامل واردات، سرمایه‌گذاری و حتی صادرات مورد توجه قرار دهد. ثانیاً در توسعه رابطه میان دو کشور، به‌منظور پیشبرد اهداف اقتصادی ایران، مجموعه‌ای از کالاها و صنایع را به‌طور یکجا و در کنار یکدیگر ببیند. این اقدامات و تصمیم‌گیریها می‌تواند در یک بخش فرادستی حاکم بر وزارتخانه‌ها صورت پذیرد که پیشنهاد می‌شود این بخش تحت مدیریت یکی از نهادهای فرادستی تصمیم‌گیر در کشور، معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رئیس‌جمهور و یا معاون اول رئیس‌جمهور، باشد.

تأیید رئیس گروه مشاوران:

تأیید رئیس موسسه: